

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2017/2 (Değişik İşler)

Karar Sayısı : 2018/6

Karar Tarihi: 21/6/2018

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Hak ve Huzur Partisi

DAVANIN KONUSU: Hak ve Huzur Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I. DAVANIN GEREKÇESİ

Hak ve Huzur Partisi, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini 15/7/2014 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır. İlk büyük kongresini süresinde toplamayan ve zorunlu organlarını oluşturmayan Parti hakkında, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 4/1/2017 tarihinde düzenlenen iddianame ile kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilmektedir.

II. İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 4/1/2017 tarihli ve 36321649/2017/16 sayılı iddianamesinin ilgili bölümleri şöyledir:

“Davalı siyasi parti 15.07.2014 tarihinde 30 kurucu üye ile kurularak tüzel kişilik kazanmıştır. Parti tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplamamış ve zorunlu organlarını oluşturmamıştır. Davalı siyasi parti 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/6. maddesi gereğince kongre yapılması için yazılan yazımıza cevap vermemiştir.

...

2820 Sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. maddesi uyarınca Parti kurucuları ilk büyük kongreyi, partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorundadırlar. Davalı parti tüzüğünde ilk büyük kongrenin toplanma zamanı 2 yıl olarak belirtilmiştir.

2820 sayılı Yasanın 121. maddesinin atfı nedeni ile derneklerin sona erme hallerini düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 87. maddesinin 2. bendi uyarınca ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması kendiliğinden sona erme hallerinden biridir. Davalı parti tüzel kişilik kazandığı 15/07/2014 tarihinden bu yana iki yılı aşkın bir süre geçtiği halde ilk büyük kongresini yapmamış ve zorunlu organlarını oluşturmamıştır.

Davalı Hak ve Huzur Partisinin 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 14. maddesinin 7. fıkrasının son cümlesi ve 121. maddesi ile Demekler Yasasının 36. maddesi yollamasıyla Türk Medeni Yasa'nın 87. maddesinin 2. bendi uyarınca ilk büyük kongresini süresinde yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi iddia ve talep olunur."

III. PARTİNİN SAVUNMASI VE OLAYLAR

Hak ve Huzur Partisi 27/2/2017 tarihli ve 2017/8 sayılı yazısında ilk büyük kongrenin 26/2/2017 tarihinde toplandığını belirtmiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı göndermiş olduğu 9/5/2017 tarihli ve 51047475/2017-949 sayılı yazısında toplantı yeter sayısı sağlanmadan gerçekleştirilen kongrenin geçerli bir kongre olarak kabul edilmediğini ve söz konusu durumun Partiye bildirildiğini ifade etmiştir.

Bunun üzerine Parti 20/8/2017 tarihinde kongresini tekrarlamış ve kongreye ilişkin belgeleri Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına sunmuştur. Yapılan ilk oturumda toplantı yeter sayısı sağlanamaması üzerine bir saat sonra ikinci oturum gerçekleştirilmiş ve bu toplantıya ilişkin belgeler Başsavcılığa gönderilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının göndermiş olduğu 27/9/2017 tarihli ve 2017-1953 sayılı yazıda, Partinin 20/8/2017 tarihinde gerçekleştirdiğini ileri sürdüğü kongrenin birinci oturumunda toplantı yeter sayısına ulaşamadığı, bunun üzerine yapılan ikinci oturumda her ne kadar toplantı yeter sayısı aranmaması gerekse de iki toplantı arasında geçen bir saatlik sürenin katılımı sağlamaya yeterli bir süre olmadığı gerekçesiyle bu toplantının da geçerli sayılmadığı ifade edilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 20/2/2018 tarihli ve 51047475/2018-77 sayılı yazısından Partinin ilk olağan kongresini 7/1/2018 tarihinde topladığı anlaşılmıştır.

IV. İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesi, Hak ve Huzur Partisinin savunması, Raportör Sadettin CEYHAN tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini İçişleri Bakanlığına vermek suretiyle 15/7/2014 tarihinde tüzel kişilik kazanan Hak ve Huzur Partisinin bu tarihten sonra iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplamadığını ileri sürerek Partinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

3. Parti yetkilileri savunmalarında, ilk büyük kongrenin zamanında toplanmadığını kabul etmekle birlikte büyük kongrenin 26/2/2017 tarihinde toplandığını belirtmişlerdir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 9/5/2017 tarihli ve 51047475/2017-949 sayılı yazısında toplantı yeter sayısı sağlanmadan gerçekleştirilen kongrenin 2820 sayılı Kanun hükümlerine göre geçerli bir kongre olarak kabul edilmediği ve söz konusu durumun Partiye bildirildiği belirtilmiştir.

4. Bunun üzerine Parti 20/8/2017 tarihinde kongresini tekrarlamış ve kongreye ilişkin belgeleri Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına sunmuştur. Başsavcılığın 27/9/2017 tarihli ve 2017-1953 sayılı yazısında; Partinin 20/8/2017 tarihinde gerçekleştirdiğini ileri sürdüğü kongrenin birinci oturumunda toplantı yeter sayısına ulaşamadığı, bunun üzerine yapılan ikinci oturumda toplantı yeter sayısı aranmamakta ise de iki toplantı arasında geçen bir saatlik sürenin gerekli katılımı sağlamaya yönelik yeterli bir süre olmadığı gerekçesiyle bu toplantının da geçerli sayılmadığı ifade edilmiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 20/2/2018 tarihli ve 51047475/2018-77 sayılı yazısından Partinin 7/1/2018 tarihinde ilk büyük kongresini topladığı anlaşılmıştır.

5. 2820 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partilerin en yüksek organının büyük kongre olduğu, yedinci fıkrasında ise ilk büyük kongrenin partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplanacağı belirtilmiştir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 121. maddesinin birinci fıkrasında "*Türk Kanunu Medenisi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasi partiler hakkında da uygulanır.*" denilmektedir. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinde; kuruluş amacının gerçekleşmesinin olanaksız hâle gelmesi, ilk genel kurul toplantısının Kanun'da öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organlarının oluşturulmamış olması, tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hâle gelmesi, olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması hâlleri derneğin kendiliğinden sona ermesi nedenleri arasında sayılmıştır.

7. Anayasa Mahkemesi 16/3/2016 tarihli ve E.2015/3 (Değişik İşler), K.2016/1 sayılı, 31/5/2017 tarihli ve E.2016/10 (Değişik İşler), K.2017/3 sayılı, 13/12/2017 tarihli ve E.2017/4 (Değişik İşler), K.2017/9 sayılı kararlarında, büyük kongrelerini süresinde toplamadıkları için haklarında dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlıklarının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebinde bulunulan partilerin savunmalarının istenmelerinden sonra da olsa büyük kongrelerini toplamalarını, siyasi ve hukuki varlıklarını devam ettirme yönünde bir iradenin varlığı olarak kabul etmiştir.

8. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gönderilen yazıdan Partinin 7/1/2018 tarihinde büyük kongresini topladığı, buna göre hukuki ve fiili varlığını sürdürdüğü anlaşılmıştır.

9. Açıklanan nedenlerle Hak ve Huzur Partisinin siyasi ve hukuki varlığını devam ettirme yönündeki iradesini ilk büyük kongresini toplamak suretiyle ortaya koyduğu anlaşıldığından Partinin kendiliğinden dağılma hâli ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

V. HÜKÜM

Hak ve Huzur Partisinin kendiliğinden dağılma hali ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 21/6/2018 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Esas Sayısı : 2017/2 (Değişik İşler)
Karar Sayısı: 2018/6

KARŞIOY GEREKÇESİ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının, davalı Hak ve Huzur Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesine ilişkin talebinin reddine karar verilmiştir.

2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 14. maddesinin yedinci fıkrasına aykırı davranarak ilk büyük kongresini, tüzel kişilik kazanmasından itibaren iki yıl içinde toplamaması nedeniyle kendiliğinden dağılma hâlinin ve hukukî varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilen davalı Partinin, iddianame tarihi olan 4/1/2017 itibarıyla de büyük kongresinin toplanmadığı anlaşılmış; ancak davanın açılmasından ve savunmasının istenmesinden sonra 7/1/2018 tarihinde ilk büyük kongresini topladığı ve hukukî varlığını sürdürdüğü gerekçesiyle talebin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2820 sayılı Kanunun 8. maddesine göre kuruluşuna dair bildiri ve eklerini İçişleri Bakanlığına vererek 15/7/2014 tarihinde tüzel kişilik kazanan davalı Partinin, 2820 sayılı Kanunun 14. maddesinin yedinci fıkrasına göre iki yıl içinde yapması gereken ilk büyük kongresini yapmadığı, Partinin 27/2/2017 tarihli savunmasında da kabul edilmiştir.

2820 sayılı Kanunun 121. maddesinde, Türk Medenî Kanunu ile Dernekler Kanununun 2820 sayılı Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin siyasî partiler hakkında da uygulanması öngörülmekte, 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 87. maddesinin birinci

fıkrasının (2) numaralı bendinde ise “ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması” da “kendiliğinden sona erme” sebeplerinden biri olarak belirlenmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 16/3/2016 tarihli ve E.2015/3 (Değ. İş.), K.2016/1 sayılı Kararına ilişkin karşıoy gerekçemde belirtildiği ve 31/5/2017 tarihli ve E.2016/10 (Değ. İş.), K.2013/3 sayılı; 31/5/2017 tarihli ve E.2017/1 (Değ. İş.), K.2017/5 sayılı; 13/12/2017 tarihli ve E.2017/4 (Değ. İş.), K.2017/9 sayılı Kararlarına ilişkin karşıoy gerekçelerimde de tekrarlandığı üzere, kanunda öngörülen sebeplerin gerçekleşmesi ile kendiliğinden sona erme hâllerinde, herhangi bir organın veya makamın karar almasına gerek kalmadan tüzel kişilik kanun hükmü gereği kendiliğinden sona ermekte; 2820 sayılı Kanunun 14. ve 121. maddeleriyle 4721 sayılı Kanunun 87. maddesine göre bir siyasî partinin ilk büyük kongresinin kanunda öngörülen sürede yapılmamasıyla da mahkeme kararına gerek olmadan parti tüzel kişiliği kendiliğinden sona ermiş sayılmaktadır.

4721 sayılı Kanunun 87. maddesinin ikinci fıkrasına göre bu konudaki mahkeme kararı tüzel kişiliği sona erdiren değil, tüzel kişiliğin kendiliğinden sona erdiğinin tespitinden ibaret bir karardır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinde açılan bu dava bir “siyasî parti kapatma davası” değil, tespit davasıdır. Mahkememizin bu konudaki kararı da inşai değil izhari niteliktedir ve tüzel kişiliğin kendiliğinden sona erdiğinin tespitine ilişkindir. Nitekim Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının talebi de, Partinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespiti talebinden ibarettir. Bu durumun tespiti talebiyle açılan davalarda Mahkememizce iddianamenin, kendiliğinden dağıldığı ve hukukî varlığının sona erdiği iddia edilen partiye gönderilmesi kararı ise kongresini toplaması için yapılan bir ihtar değil, ilgililerin iddianamede ileri sürülen olguların doğru olup olmadığına ilişkin savunmasını yapmasına imkân sağlama amacına yönelik bir karardır.

Partinin tüzel kişiliğinin Kanunda belirtilen sebeplerin gerçekleşmesi ile kendiliğinden sona ermesinden sonra, fakat bu hukukî durumun Mahkememizce tespitinden önce ilk büyük kongrenin toplanmış olması, Partinin “kendiliğinden dağılma hâli” ile buna bağlı olarak “hukukî varlığının sona ermiş olduğu” gerçeğini değiştirerek Partinin hukukî varlığını ihya edemez. Esasen, hukukî varlığı sona eren Partinin toplandığı bildirilen kongresi de hukuken geçerli bir kongre olarak kabul edilemez. Bu itibarla, adı geçen Partinin tüzel kişiliğinin, iddianamenin düzenlendiği ve savunmasının istendiği tarihte devam ettiği ve bundan sonra da olsa büyük kongresini toplamasının Partinin siyasî ve hukukî varlığını devam ettirme yönündeki iradesini ortaya koyduğu gerekçesiyle talebin reddine karar verilmesi gerektiği yönündeki görüşün sözü edilen kanun hükümleri ile bağdaşmadığı; Partinin tüzel kişiliğinin kanun gereği kendiliğinden sona ermesinden sonra kongrenin toplanmasına ve zorunlu organların oluşturulmasına ilişkin tasarrufların, hukuken geçerli olmaması sebebiyle bu davada verilecek karara esas alınmasında isabet olmadığı düşünülmektedir.

Bu sebeplerle ve yukarıda belirtilen karşıoy gerekçelerimdeki diğer gerekçelerle davalı Partinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespiti için açılan davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini düşündüğümden, çoğunluğun red yönündeki görüşüne katılmıyorum.

Üye
M. Emin KUZ